

Beretter-
familien

Kronologisk beretning

Ikke-kronologisk beretning – nyhedsartikel

Historiske tekster

LAD SPROGET BÆRE

Genrepædagogik i praksis

Arbejdsmateriale

- Progressioner • Eksempeltekster
- Dekonstruktioner • Planlægningsmodeller
- Evalueringsskemaer • Ekstramateriale

©2015 Akademisk Forlag

(fx fysikrapport)

...sificerer og beskriver et fænomen

...sificerer og beskriver flere fænomener

...Beskriver dele/komponenter, som

DVD

MED 200
SIDERS EKSTRA
MATERIALE

BRITT JOHANSSON OG
ANNIQA SANDELL RING

LAD SPROGET BÆRE – dvd med arbejdsmateriale

Britt Johansson og Anniqa Sandell Ring

Denne dvd er et supplement til bogen *Lad sproget bære – genrepædagogik i praksis* (Johansson & Sandell Ring, 2. udgave, 2015) og giver lærere praktiske værktøjer til at arbejde med genrepædagogik i praksis. Bogen gør rede for den australske genreskole, de hyppigst forekommende genrer i skolen, deres opbygning og sproglige træk og giver eksempler på en eksplicit undervisning, der støtter alle elever i mødet med skolens forskellige genrer.

Dvd'en tilbyder materiale, lærere har efterspurgt i forhold til undervisningen i forskellige genrer, og den støtter lærerne i at kunne leve op til de krav, der stilles.

Dvd'en indeholder blandt andet følgende dele:

- Praktiske øvelser
- Eksempeltekster og dekonstruktion af forskellige genrer
- Opbygning af genrerne – hvor skal jeg begynde? Hvad er næste skridt?
- Planlægningsmodeller
- Fremadrettede evalueringsskemaer, der kan tilpasses den enkelte elev
- Forslag til, hvordan arbejdet med forskellige genrer kan fordeles over de første år i grundskolen
- Hvordan man kan tænke over genrepædagogik og Fælles Mål (FFM)¹
- Genreplancher
- Sproglige analyser m.m.

Sigtet med teksterne og evalueringsskemaerne på dvd'en er, at lærerne skal kunne bruge dem, som de er, eller blive inspireret af dem til at dekonstruere deres egne tekster og skabe deres egne evalueringsskemaer tilpasset den enkelte elevs forudsætninger og behov.

LAD SPROGET BÆRE – dvd med arbejdsmateriale

er oversat fra svensk

efter *Låt språket bära – Arbetsmaterial på dvd*

af Lone Østerlind og Morten Visby

Copyright © 2011 Författarna och Hallgren & Fallgren

Originalforlag: Hallgren & Fallgren Studieförlag AB, Box 92 192, 12009, Stockholm, Sweden

© 2015 Akademisk Forlag, København

– et forlag under Lindhardt og Ringhof Forlag A/S, et selskab i Egmont

Mekanisk, fotografisk, elektronisk eller anden gengivelse af dette værk eller dele heraf ud over lærerens ret til at kopiere dokumenterne på dvd'en til undervisningsbrug er kun tilladt efter Copy-Dans regler, jf. www.tekstognode.dk.

Forlagsredaktion: Lene Kamuk

Faglig bearbejdning: Ruth Mulvad og Katja Vilien

Omslag: Lonnie Hamborg | Imperiet

Sats: Pamperin & Bech Grafisk

Trykkeri: Livonia Print

1. udgave, 1. oplag 2015

Øvrige illustrationer: Forlaget har forsøgt at finde og kontakte eventuelle rettighedshavere, som kan tilkomme royalty i henhold til ophavsretsloven. Skulle der imod forventning være rettighedshavere, som måtte have krav på vederlag, vil forlaget udbetale et sådant, som om aftale var indgået.

ISBN: 978-87-500-4405-5

www.akademisk.dk

1 Når vi i den danske udgave henviser til Fælles Mål, er der tale om Forenklede Fælles Mål (FFM): Undervisningsministeriet (2014): <http://www.emu.dk/modul/oversigt-over-introduktion-til-fagene>

INDHOLD

LÆS DETTE FØRST	7
SÅDAN KAN DU BRUGE MATERIALET.....	8
Sådan kan du bruge progressionerne	9
Sådan kan du bruge teksterne	10
Sådan kan du bruge planlægningsmodellerne	11
Sådan kan du bruge evalueringsskemaerne	12
BERETTERFAMILIEN	
Personligt berettende genre	15
<i>Progression</i>	
Progression i personligt berettende genre	16
<i>Eksempeltekster</i>	
Eksempel: Turen til vikingebyen	20
Dekonstruktion af personligt berettende genre	21
<i>Planlægningsmodeller</i>	
Planlægningsmodel 1a	22
Planlægningsmodel 1b	23
Planlægningsmodel 2	24
Planlægningsmodel 3	25
<i>Evalueringsskemaer</i>	
Fremadrettet evalueringsskema 1	26
Fremadrettet evalueringsskema 2	28
Forenklet evalueringsskema 2 – i 13 trin	30
Forenklet evalueringsskema 2 – i 4 trin	31
Narrativ	32
<i>Progression</i>	
Progression i narrativ	33
<i>Eksempeltekster</i>	
Eksempel 1: Et klassisk eventyr	36
Dekonstruktion af et klassisk eventyr	38
Eksempel 2: En fabel	40
Dekonstruktion af en fabel	41
Eksempel 3: En narrativ, der blander fakta og fiktion, med en indledende komplikation	42
Dekonstruktion af en narrativ, der blander fakta og fiktion, med en indledende komplikation	43
<i>Planlægningsmodeller</i>	
Planlægningsmodel 1	45
Planlægningsmodel 2	46
Planlægningsmodel 3	47
Planlægningsmodel 4	48
<i>Evalueringsskemaer</i>	
Fremadrettet evalueringsskema 1	49
Fremadrettet evalueringsskema 2	52

FAKTAFAMILIEN

Forklaringer	55
<i>Progression</i>	
Progression i forklaringer	56
<i>Eksempeltekster</i>	
Eksempel 1: En sekventiel forklaring	59
Dekonstruktion af en sekventiel forklaring	60
Eksempel 2: En faktoriel forklaring	61
Dekonstruktion af en faktoriel forklaring	62
Eksempel 3: En konsekvensforklaring	63
Dekonstruktion af en konsekvensforklaring	64
<i>Planlægningsmodeller</i>	
Planlægningsmodel – Sekventiel forklaring	65
Planlægningsmodel – Sekventiel årsagsforklaring	66
Planlægningsmodel – Faktoriel forklaring/konsekvensforklaring	67
<i>Evalueringskemaer</i>	
Fremadrettet evalueringsskema 1 – Forklaring	68
Fremadrettet evalueringsskema 2 – Sekventiel forklaring	71
Forenklet evalueringsskema 2 – Sekventiel forklaring	72
Instruktioner	74
<i>Progression</i>	
Progression i instruktioner	75
<i>Eksempeltekster</i>	
Eksempel 1: En instruktion	78
Dekonstruktion af en instruktion	79
Eksempel 2: En anvisning	80
Dekonstruktion af en anvisning	81
Eksempel 3: En laboratorierapport	82
Dekonstruktion af en laboratorierapport	83
Eksempel 4: Instruktion til den nationale test for 3. klassetrin	84
Dekonstruktion af instruktion til den nationale test for 3. klassetrin	85
<i>Planlægningsmodeller</i>	
Planlægningsmodel – Instruktion	86
Planlægningsmodel – Anvisning	87
Planlægningsmodel – Rapport	88
<i>Evalueringskemaer</i>	
Fremadrettet evalueringsskema 1 – Instruktion	89
Fremadrettet evalueringsskema 2 – Instruktion	92
Informerende beskrivelser	94
<i>Progression</i>	
Progression i informerende beskrivelser	95
<i>Eksempeltekster</i>	
Eksempel 1: En informerende beskrivelse	98
Dekonstruktion af en informerende beskrivelse	99
Eksempel 2: En klassificerende beskrivelse	100
Dekonstruktion af en klassificerende beskrivelse	101
Eksempel 3: En komponentbeskrivelse	102
Dekonstruktion af en komponentbeskrivelse	103

Planlægningsmodeller	
Planlægningsmodel – Komponentbeskrivelse	104
Planlægningsmodel – Informerende beskrivelse (planter)	105
Planlægningsmodel – Informerende beskrivelse (dyr)	106
Planlægningsmodel – Klassificerende beskrivelse	107
Evalueringskemaer	
Fremadrettet evalueringsskema 1	108
Fremadrettet evalueringsskema 2 – Beskrivelse	111
Forenklet evalueringsskema 2 – Beskrivelse	112
EVALUERINGSFAMILIEN	
Argumentation	114
Progression	
Progression i argumenterende genre	115
Eksempeltekster	
Eksempel: Argumenterende genre	117
Dekonstruktion af argumenterende genre	118
Planlægningsmodeller	
Planlægningsmodel 1 – Argumenterende genre	119
Planlægningsmodel 2 – Argumenterende genre	120
Forenklet planlægningsmodel	121
Evalueringskemaer	
Fremadrettet evalueringsskema 1 – Argumenterende genre	122
Fremadrettet evalueringsskema 2 – Argumenterende genre	125
Diskussioner	127
Eksempeltekster	
Eksempel: En diskussion	128
Dekonstruktion af en diskussion	129
Planlægningsmodeller	
Planlægningsmodel – Diskussion	130
Forenklet planlægningsmodel – Diskussion	131
Evalueringskemaer	
Fremadrettet evalueringsskema – Diskussion	132
EKSTRAMATERIALE	
Sådan kan du bruge ekstramaterialet	135
Overvejelser: Forslag til, hvornår forskellige genrer kan inddrages i undervisningen	136
Forslag til, hvornår forskellige genrer kan inddrages i undervisningen	137
Overvejelser: Forslag til metasproglig læring	138
Forslag til metasproglig læring	139
Overvejelser: Forbindere i forskellige genrer	155
Forbindere i forskellige genrer	156
Overvejelser: Genrepædagogik og Fælles Mål	157
Færdigheder, som eleven skal udvikle, og som læreren skal bedømme, om eleven har udviklet	158
Overvejelser: Forskelle mellem forskellige beskrivelser og forskellige forklaringer	164
Overvejelser: Sådan kan teksterne i ekstramaterialet anvendes	165
Overvejelser: Evaluerende sprog i den argumenterende genre	166
At lave genreplancher i klasseværelset	167

Eksempeltekster	168
Eksempeltekst: Personligt berettende genre	169
Dekonstruktion af personligt berettende genre	170
Eksempeltekst: En narrativ	171
Dekonstruktion af en narrativ	172
Eksempeltekst: En sekventiel forklaring	173
Dekonstruktion af sekventiel forklaring	174
Eksempeltekst: En sekventiel årsagsforklaring	175
Eksempeltekst: En sekventiel årsagsforklaring	176
Dekonstruktion af en sekventiel årsagsforklaring	177
Eksempeltekst: En sekventiel årsagsforklaring	178
Dekonstruktion af en sekventiel årsagsforklaring	179
Eksempeltekst: En komponentbeskrivelse	180
Dekonstruktion af en komponentbeskrivelse	181
Eksempeltekst: En komponentbeskrivelse	182
Dekonstruktion af en komponentbeskrivelse	183
Eksempeltekst: En informerende beskrivelse	184
Dekonstruktion af en informerende beskrivelse	186
Eksempeltekst: En klassificerende beskrivelse	188
Dekonstruktion af en klassificerende beskrivelse	189
Eksempeltekst: En klassificerende beskrivelse	190
Dekonstruktion af en klassificerende beskrivelse	191
Arbejdsmaterialer	192
Planlægningsmodel – Komponentbeskrivelse	193
Planlægningsmodel – Anmeldelse	194
Øvelse: At skrive en passende orientering	195
Øvelse: At indlede med en komplikation	196
Øvelse: At finde processer, deltagere og omstændigheder	197
Øvelse: At finde forskellige typer af processer i en tekst	198
Øvelse: At anvende og forstå modalitet	199
Øvelse: At anvende og forstå et evaluerende sprog i den argumenterende genre	200
Øvelse: At anvende et flowskema til en sekventiel forklaring	201
Flowskema: Sekventiel forklaring – fordøjelsessystemet	202
Sproglige analyser – Informerende beskrivelse	203
Genreplancher	206
Planche – Personligt berettende genre	207
Planche – Narrativ	208
Planche – Historisk berettende genre	209
Planche – Sekventiel forklaring	210
Planche – Instruktion	211
Planche – Informerende beskrivelse	212
Planche – Argumenterende genre	213
Planche – Boganmeldelse	214

Hvad er formålet med dvd'en, og hvor kommer materialet fra?

Formålet med denne dvd er at støtte og 'servicere' planlægningen af det genrepædagogiske arbejde. Det tager tid at planlægge og skabe passende øvelser, at udvikle modeller til støtte for elevernes evne til at skelne mellem sproglige træk og strukturer i tekster, finde eller skrive passende tekstforlæg inden for forskellige genrer og at udforme forskellige evalueringsskemaer. Derfor har vi sammenstillet materiale, vi selv har udviklet og haft glæde af gennem årene, i håb om, at du også vil få glæde af det. Vi har været inspireret af det genrepædagogiske arbejde i Australien og de materialer, de bruger der, som vi har tilpasset til en svensk kontekst. Vi har også udviklet vores eget materiale sideløbende.

Det er uhyre vigtigt, at det genrepædagogiske arbejde er levende, kreativt og inspirerende. Det kræver, at læreren opbygger forståelse af og metasprog for teksters mål, struktur og sproglige træk. Det sker via samtaler om tekst, som er tilpasset elevernes alder og forforståelse, og gennem forskellige passende øvelser, lege og aktiviteter, der 'tænder' elevernes forståelse af teksters formål og opbygning.

Hvordan går jeg i gang med bogen og materialet på dvd'en?

- Tag udgangspunkt i Fælles Mål for de forskellige fag, som du plejer.
- Tag stilling til, hvilken/hvilke genre(r) klassen skal arbejde med for at nå bestemte udvalgte mål.
- Brug den genrepædagogiske model Undervisnings- og læringscirklen, når du planlægger arbejdsområdet (se kapitel 3 i bogen *Lad sproget bære – genrepædagogik i praksis*, s. 33).
- Find det genrekapitel i bogen, der handler om den/de genre(r), du har valgt. Bestem dig for, hvad klassen/enkelte elever skal fokusere på i løbet af arbejdet med hensyn til genrens struktur og sproglige træk.
- Brug progressionerne på dvd'en i de forskellige genrer til at finde ud af, hvilket niveau der er passende for dine elever.
- Brug bogens/dvd'ens forskellige tekster, planlægningsmodeller og øvelser i netop den/de genre(r), I skal arbejde med.
- Forkort eller vælg særlige dele af eksempelteksterne ud. Kopier, og sæt det, som du har brug for, ind i et nyt dokument, og ret det til, så det passer.
- Læs om planlægning og evaluering i kapitel 4 i bogen. Print de relevante evalueringsskemaer ud fra dvd'en i den valgte genre til hver elev. Kopier, og indsæt de trin i skemaerne, som der aktuelt skal fokuseres på, i et nyt dokument. Skriv eventuelt sproget om, så det passer til dig og dine elever.

Til slut

For at hjælpe brugeren af materialet har vi i indholdsfortegnelsen valgt at forenkle den genretaksonomi, der findes i bogen *Lad sproget bære – genrepædagogik i praksis*, idet vi på dvd'en har sidestillet medlemmer og genrer.

Afslutningsvis vil vi gerne understrege, at progressioner og evalueringsskemaer i dette materiale er konstrueret ud fra praksis og bygger på vores og andres erfaringer. De er ikke statiske, vi forandrer og forbedrer dem løbende. Så kontakt os gerne, hvis du har tanker om materialet, om øvelser, der har fungeret særlig godt, om noget har været svært at forstå eller bruge, eller hvis du måske selv udvikler noget, som du gerne vil dele med andre. På den måde kan vi skabe et kreativt genrenetværk, som kommer eleverne til gavn og støtter lærere i arbejdet med fag og sprog.

Anniqa og Britt

SÅDAN KAN DU BRUGE MATERIALET

Sådan kan du bruge progressionerne	9
Sådan kan du bruge teksterne	10
Sådan kan du bruge planlægningsmodellerne	11
Sådan kan du bruge evalueringsskemaerne	12

Sådan kan du bruge progressionerne

Eleven begynder på et punkt med hensyn til forståelse og viden om genrens formål, struktur og sproglige træk samt om det faglige indhold, og siden flytter eleven sig langs en linje, et kontinuum, i takt med at forståelse og viden vokser.

På denne dvd finder du progressioner fra nogle af genrerne i de tre genrefamilier og eksempler på fag, som de forekommer i. Inspirationen stammer fra et australsk materiale, der hedder K6. Progressionerne er blevet suppleret med erfaringer fra studiebesøg på skoler i Australien og erfaringer fra genrearbejde i Sverige.

Brug progressionerne, når du har behov for støtte til at finde ud af, hvilket niveau du bør planlægge undervisningen på, og når du gerne vil vide, hvor eleverne befinder sig i deres udvikling. Lad progressionerne supplere Fælles Mål.

Bemærk, at der ikke er fuldstændig overensstemmelse mellem genreinddelingen i K6 og i bogen *Lad sproget bære – genrepædagogik i praksis*. I K6 skelnes der ikke mellem personligt berettende og historisk berettende genre. Her findes altså historiske tekster i den personligt berettende progression. I K6 behandles udelukkende de tidsbundne forklaringer såsom sekventiel forklaring og årsagsforklaring. Man skelner heller ikke mellem instruktioner og anvisninger, men begge former for instruktion er med i samme progression. Informerende beskrivelser præsenteres som én genre og er ikke opdelt i komponentbeskrivelse, informerende beskrivelse og klassificerende beskrivelse.

Selv om K6 og vores bog ikke stemmer helt overens med hensyn til genreinddeling, har vi valgt at medtage disse progressioner, fordi vi er overbevist om, at du som lærer vil få meget gavn af dem. Det har vi selv haft.

Sådan kan du bruge teksterne

På dvd'en er der et antal tekster i forskellige genrer. De, der også er medtaget i bogen *Lad sproget bære – genrepædagogik i praksis*, finder du under de respektive genrefamilier. De øvrige tekster ligger under overskriften Ekstramateriale. Teksterne findes i to udgaver: én med den rene tekst og én, hvor også dekonstruktionen af struktur og sproglige træk indgår. Meningen er, at dekonstruktionen af teksten skal støtte læreren, så han/hun senere kan vælge ud, hvad der er egnet til at arbejde med i den aktuelle klasse med hensyn til struktur og sproglige træk. I forbindelse med dekonstruktion af tekst sammen med eleverne kan den rene tekst kopieres på overhead eller vises via Smartboard.

Under overskriften Ekstramateriale finder du også elevtekster, så du kan se, hvordan eleverne skriver i forskellige genrer, og hvordan deres tekster udvikler sig med tiden. Husk, at du i forbindelse med dekonstruktion kan bruge dine elevers tekster til at diskutere noget specifikt med hensyn til struktur eller sproglige træk. Lad dem bruge det metasprog, som er vokset frem i løbet af arbejdet, og tal om, hvad den elev, der har skrevet teksten, har udviklet.

Sådan kan du bruge planlægningsmodellerne

Planlægningsmodeller i forskellige genrer kan bruges på flere måder – dels til at elever, som lige er begyndt at skrive, kan lære, at tekster har en specifik struktur, dels til at elever, der er kommet længere med skriftsprogstilegnelsen, kan øve sig på at planlægge det væsentligste indhold ved i korte træk at opstille stoffet i punktform – et første skridt hen mod at strukturere en selvstændigt skrevet tekst.

Et andet formål er, at eleverne lærer at strukturere oplysninger i tekster, de har læst, så læreren kan se, at de har forstået indholdet. For eksempel skal de læse en narrativ og bagefter udfylde *hvem*, *hvornår* og *hvor* i orienteringsfeltet. Derefter beskriver de komplikationen og løsningen i korte træk i de respektive felter. Derved træner eleverne forskellige færdigheder og strategier som at *søge* og *skelne* væsentlig information i tekster og bearbejde den gennem planlægningsmodellerne, *sammenfatte* og *strukturere* information og *bruge* planlægningsmodeller for senere at kunne skrive ud fra forventninger i de forskellige genrer.

Sådan kan du bruge evalueringsskemaerne

Brug skemaerne til en stor gruppe, til par eller til en enkelt elev

Evalueringsskemaerne er tænkt til at blive anvendt løbende sammen med eleverne i undervisningen og af læreren selv i forbindelse med analyse af elevens mundtlige og skriftlige produktion i forskellige genrer. De kan bruges til en hel eller en halv klasse med støtte og vejledning fra læreren, til par, hvor eleverne analyserer og diskuterer hinandens tekster, eller til diskussioner mellem lærer og en enkelt elev. Vi har erfaring med at bruge skemaerne til elever, der netop er kommet til Sverige, til elever, der er født i Sverige med andensproglig baggrund, og til børn med svensk som modersmål. Det fungerer fint at tilpasse dem efter elevernes forskellige niveauer, og også de nyankomne kan opbygge et metasprog allerede fra starten og bruge skemaerne med lærerens hjælp. Meningen er, at eleven skal have adgang til sit eget skema, så det let kan bruges i forbindelse med det daglige arbejde. Det kan være en fordel at have kopier af skemaerne sat op på væggen i klasseværelset ligesom de aktuelle læringsmål.

Tilpas evalueringsskemaerne efter behov

Der er to forskellige evalueringsskemaer, som er opbygget og formuleret på lidt forskellig vis. Prøv dig frem, find ud af, hvilket evalueringsskema der passer bedst til dig og dine elever, og lad skemaerne supplere hinanden. Du kan finde hjælp i bogen *Lad sproget bære – genrepædagogik i praksis*, hvis du støder på et begreb, du føler dig usikker over for. Vi betragter evalueringsskemaerne som et arbejdsmateriale, der vurderes og forandres løbende. Det er ikke et statisk materiale – i øjeblikket ser skemaerne sådan ud, men i morgen kan vi have ændret et trin, fjernet et andet eller tilføjet et tredje. Hvis du bruger skemaerne, er du måske nødt til at skrive dem om, så de passer til dig og dine elever, ændre ordvalget, forenkle eller uddybe bestemte steder. Vi mener, at det er bedre med for mange trin end for få, fordi vi har erfaret, at det kan være lettere at forenkle et skema end at udbygge det. Hvis du oplever, at skemaerne er for svære at komme i gang med, kan du for eksempel se nogle forenklede udgaver under overskriften Fremadrettet evalueringsskema 2 – forenklet udgave. Men vær opmærksom på, at disse udelukkende bør bruges i en indledende fase.

Hjælp eleven med at fokusere på noget specifikt

Det er svært for eleven at prøve at følge alle trin i skemaerne på én gang. Derfor er det en fordel, hvis læreren hjælper eleven med at fokusere på noget specifikt i teksten og markerer disse trin i evalueringsskemaet. Dette skal gøres, når arbejdet begynder, eller før man begynder at skrive teksten, så der er et klart fokus i løbet af arbejdet og ved analysen af teksten. For eksempel kan en elev have som mål at udvikle orienteringen i den berettende tekst, en anden elev skal variere og bruge mere beskrivende materielle processer for at skabe billeder i modtagerens hoved, og en tredje skal især tænke på tempus, materielle processer i datid.

Når lærere og elever på et senere tidspunkt gennemgår teksten eller den mundtlige fremlæggelse, bliver det lettere at finde ud af, hvad det lige præcis er, eleven forventes at udvikle. Denne tilgang til elevdeltagelse hjælper også læreren med at tilgodese den spændvidde, der ofte kan være i en klasse. Med denne arbejdsform kan eleverne tage udgangspunkt i det samme arbejdsområde, men befinde sig på forskellige niveauer, både rent fagligt og med hensyn til sproglig udvikling. Det

bidrager til, at de bliver aktive medspillere, at de reflekterer over deres fremskridt, og hvad de er nødt til at arbejde videre med. Samtidig tilegner eleverne sig et sprog til at tale om sprog og sproglig udvikling – et metasprog.

Lad evalueringsskemaerne supplere Fælles Mål og undervisningsplaner

Det er vigtigt at have fokus på funktion, når man arbejder med evalueringsskemaerne, og at lærere og elever taler om, hvordan sproget arbejder i forskellige tekster. Meningen med skemaerne er, at de skal koble Fælles Mål og undervisningsplaner sammen med det, der sker i lektionerne. I Fælles Mål, under det tværgående emne 'sproglig udvikling' understreges det, at de sproglige mål i fagene og de faglige mål skal støtte op om hinanden. Faglæreren skal støtte elevernes tilegnelse af det faglige indhold ved at give eleverne kendskab til det fagspecifikke sprog. Faglæreren forventes at planlægge sin undervisning, så der bygges bro fra elevernes hverdagsprog til fagsproget. Derudover skal eleverne have viden om faglige teksttypers formål, struktur og sproglige kendetegn, herunder berettende, instruerende, beskrivende, forklarende og argumenterende tekster. Det forventes altså, at faglæreren har et indgående kendskab til, hvordan sproget arbejder i faget, og til de teksttyper, der optræder i faget.

Evalueringskemaer og progressioner i genrerne informerende beskrivelser og forklaringer, som er almindelige i de naturvidenskabelige fag, hjælper lærerne i disse fag med at finde ud af, hvilke strukturer og sproglige træk eleven forventes at udvikle. De fleste genrer findes dog i alle fag, hvilket betyder, at lærere – uafhængigt af deres undervisningsfag – skal have et vist kendskab til dem alle. Nogle genrer forekommer dog hyppigere i bestemte fag, og derfor kan lærerne aftale, hvordan genrearbejdet skal fordeles på de forskellige fag og årgange.

Vend tilbage til de forskellige trin i skemaerne flere gange

Et trin eller et skema er ikke færdigt efter de første gennemgange. Alle trin kan udvikles løbende, i takt med at eleven tilegner sig mere viden og selv bliver ældre. Forklar omhyggeligt, at hvert trin i skemaet kan udvikles yderligere, men at et felt udfyldt med 'ja' betyder, at lige nu, ud fra det, du forventer af eleven, så er det opnået. Det kan være nødvendigt for læreren at arbejde med både evalueringsskema 1 og 2 for at se de mere dybtgående udviklingstrin. En elev kan for eksempel skrive en orientering i narrativen ud fra forventninger på 3. klassetrin, men på 5. klassetrin forventes der mere, for eksempel at den er skrevet, så læseren kan drage nogle konklusioner om komplikationen. Skemaerne er tilpasset, så også læreren i 0. klasse skal kunne bruge dem. De første trin beskriver, hvordan eleven ureflekteret gør eller samtaler om noget, men endnu ikke er bevidst om, at tekster har en særlig struktur eller specifikke sproglige træk. Allerede i 0. klasse sker der dog et bevidst arbejde med teksters opbygning, både mundtligt og skriftligt, og ret hurtigt begynder elevens metasprog at udvikle sig, efterhånden som læreren bliver mere eksplicit.